

Conferința „Cercetările în domeniul științelor sociale din România”

În perioada 15—31 ianuarie 1979, o delegație a Academiei de Științe Sociale și Politice, la invitația Consiliului pentru cercetări și schimburi internaționale (I.R.E.X) s-a deplasat în S.U.A., pentru a participa la Conferința organizată de I.R.E.X. și Universitatea Massachusetts din Amherst cu tema: *Cercetările în domeniul științelor sociale din România*, precum și pentru efectuarea unor schimburi de experiență cu universități, instituții de cercetare, centre de documentare și biblioteci din America. La conferință au prezentat comunicări doctoranzi americani care au efectuat sau efectuează cercetări în România (în domeniul antropologiei sociale, etnografiei, sociologiei, economiei), precum și profesori care coordonează cercetările sau studiază probleme ale societății românești. Comunicări similare și numeroase intervenții au susținut și membrii grupului de specialiști români.

Pentru a se crea o imagine asupra problematicii dezbătute la această prestigioasă conferință, prezentăm titlurile comunicărilor difuzate, care au prilejuit ample discuții, dezbateri, un dialog fertil, confruntări de idei în problemele fundamentale ale științelor sociale — sociologie, antropologie, economie, istorie, științe politice. Remarcabil a fost faptul că nu au fost omise temele critice și care de regulă, din considerente protocolare, sînt lăsate la o parte, în special raportul dintre știință și politică, dintre cercetarea științifică, în primul rînd cercetarea empirică, concretă, pragmatică și organizarea și conducerea în profil teritorial, pînă la nivelul orașului, comunei, colectivității de muncă și viața a oamenilor. Remarcăm și faptul că polemicele care, de fapt, au dat nerv dezbaterilor, n-au fost dramatizate și pentru faptul că, în permanență, nu s-a pierdut din vedere dimensiunea principală a oricărei analize științifice — realitatea concretă, sistemul de informații economico-sociale și politice concepute ca punct de referință central.

Din partea participanților americani la conferință, au fost prezentate următoarele studii și comunicări:

— *Proprietatea particulară a țăranilor din zonele de munte și modul de producție socialist*: studiu concret în comuna Polana Mărușii

(Sam Beck*, de la Universitatea Massachusetts din Amherst);

— *Personalități ale istoriei României în literatura folclorică* (Charles M. Carlton de la Universitatea Rochester, Departamentul de lingvistică în colaborare cu prof. român V. Florea);

— *Efectele industrializării asupra dinamicii familiei din România* (Gregory Clark* de la Universitatea Purdue, Indiana, Departamentul de Antropologie socială);

— *Considerații privind semnificațiile cercetărilor sociale concrete efectuate în România pentru antropologia anglofonă și Procesul etnic din Transilvania în secolele al XVIII-lea și al XIX-lea* (John W. Cole de la Universitatea Massachusetts, Amherst, Departamentul de Antropologie);

— *Activități tradiționale în România modernă* (Regina Coussens* de la Universitatea din Iowa, Departamentul de Antropologie);

— *Istoria militară la români și personalitățile militare în istoria României* (Radu Florescu, profesor la Colegiul din Boston, Departamentul de Istorie);

— *Aspecte politice, practice și etice ale evoluției vieții sociale și culturale în România*: studiu concret în comuna Hîrșeni (David Kideckel de la Colegiul Central de Ștat din Connecticut, Departamentul de Antropologie);

— *Sistemul de asistență sanitară din România* (Susan Linsey, sociolog la Spitalul de stat din Windsor);

— *Croașii din România: integrarea culturală, politică și economică a unui grup minoritar în societatea socialistă* (William Lockwood de la Universitatea din Michigan, Ann Arbor, Departamentul de Antropologie);

— *Transformarea socialistă a simbolurilor folclorice la sașii din Transilvania*: studiu concret în județul Sibiu (Marilyn Mc Arthur* de la Universitatea Massachusetts, Amherst, Departamentul de Antropologie);

— *Programul de pregătire în antropologie* (June Nash de la Universitatea de Stat din New York);

* Autorii menționați vor continua cercetările în România în 1979—1980, pe baza acordului de schimburi științifice româno-americane.

— *Producția țărănească și transformările socialiste*: studiu concret în comuna Fundata (Steven Randall de la Universitatea Massachusetts, Amherst, Departamentul de Antropologie);

— *Procesul de școlarizare și orientare profesională în județul Cluj* (Mitchell Ratner* de la Universitatea Americană din Washington);

— *Autobiografiile țărănești ca sursă de date privind schimbările socioculturale* (cu referiri la țărani cehi din județul Timiș) — Zdenek Salzman de la Universitatea Massachusetts, Amherst, Departamentul de Antropologie;

— *Ideologie și raționalitate în strategia dezvoltării din România*: studiu concret în orașul Feldioara (Steven Samson de la Universitatea din Copenhaga, Danemarca, Institutul de Etnologie și Antropologie);

— *Colonialismul în Austro-Ungaria*: studiu concret în orașul Orăștie (Katherine Verdery* de la Universitatea din Baltimore, Departamentul de Antropologie).

În cadrul ședințelor organizate ale conferinței, au fost difuzate, fără a fi susținute, comunicările: *Strategii alternative în economia socialistă* (Andreas Argyres de la Universitatea din California, Departamentul de Antropologie); *Cooperativizarea ca strategie a modernizării* (Thomas Cheetham de la Colegiul Bradford, Departamentul de Sociologie); *Particularitățile folclorului din Țara Oașului* (Diane Freedman de la Universitatea din Philadelphia, Departamentul de Antropologie); *Istorie și tradiție folclorică în România* (Joel Marrant de la Colegiul din Oregon, Departamentul de Antropologie).

Membrii delegației române au prezentat următoarele comunicări:

— *Etnologie urbană în România: prelininării teoretice și practice; Aspecte socio-economice și culturale ale procesului de urbanizare în Republica Socialistă România; Particularități ale folclorului poporului român* (Paul Constantinescu, cercetător științific principal la Institutul de etnologie din București);

— *Învățământul și cercetarea sociologică în România: funcții, sistem de organizare și perspective de dezvoltare; Dinamica structurilor sociale în etapa actuală de dezvoltare a României socialiste; Cercetări sociologice asupra relațiilor sociale și comportamentul socio-cultural în România* (Prof. dr. Ion Iordăchel, șeful Catedrei de Sociologie de la Academia „Ștefan Gheorghiu”);

— *Cercetările antropologice în România; Mituri și legende la poporul român* (prof. dr. Mihai Pop);

— *Contribuția științelor economice la dezvoltarea economică a României; Noul mecanism economico-financiar, autogestiune și auto-*

conducere muncitorească; Relația dintre economie și cultură (prof. dr. Ion Totu, director general al Institutului Central de Cercetări economice).

Au mai prezentat comunicări cercetători români aflați în S.U.A. în calitate de profesori asociați sau în schimburi de experiență: *Personalități ale istoriei României în literatura folclorică* (Virgiliu Florea, cercetător la Institutul de folclor Cluj-Napoca, lector de limba română la Universitatea Rochester, în colaborare cu prof. Ch. Carlton); *Transformări în structura ritualurilor și participării în România secolului al XX-lea* (Tiberiu Graur, cercetător la Institutul de Folclor din Cluj-Napoca); *Statutul sociologiei românești* (prof. dr. Miha Achim).

Specialiștii români au organizat împreună cu colegii americani, mese rotunde pe grupuri mici, în cadrul cărora au fost aduse probleme concrete dezbătute în planul conferinței, programe de cercetare, metodologii de analiză, proiecte de colaborare în domeniul cercetării și publicisticii.

La discuții au participat, fără să prezinte comunicări și alți profesori, doctoranzi și studenți americani, inclusiv specialiști care au efectuat cercetări similare cu cele din România, în Iugoslavia și Polonia, sau care efectuează studii și cercetări antropologice, sociologice, psihologice, economice, ecologice în diverse țări sau societăți. Menționăm, de asemenea, contribuția la discuții și a altor specialiști, care, fără să fi efectuat cercetări în România, se preocupă de cunoașterea obiectivă a realităților economico-sociale și politice, în special de transformările socialiste care au loc în prezent în țara noastră, de aspectele fundamentale, dar și de cele concrete, chiar de detaliu, ale istoriei mai îndepărtate sau ale istoriei moderne și contemporane a României, de politica internă și externă a statului și partidului, de activitatea multilaterală și de mare rezonanță desfășurată consecvent de președintele României, Nicolae Ceaușescu.

Accentul s-a pus, evident, asupra perioadei recente din istoria României și îndeosebi pe transformările economico-sociale și politice de după cel de-al IX-lea Congres al partidului. Evidențindu-se particularitățile dezvoltării țării noastre, s-a subliniat *continuitatea culturii și civilizației românești*, parte integrantă a contribuțiilor pe care România le-a dus și le aduce la îmbogățirea tezaurului universal de valori spirituale și materiale.

Conferința privind cercetările sociale în România și-a propus o evaluare critică a concluziilor rezultate din studiile concrete efectuate de către cei aproape 30 doctoranzi și profesori americani, ca și o încercare de a extinde dialogul în domeniul științelor sociale cu specialiștii din România, precum și rela-

* Idem

țiile de cooperare științifică în domeniul disciplinelor umaniste. Pe de altă parte, conferința a constituit și un prilej care s-a dovedit a fi deosebit de util pentru o analiză retrospectivă a schimburilor, începute în anul 1968, pe baza programului stabilit între România prin C.N.S.T. și Statele Unite ale Americii prin organisme guvernamentale specializate (I.R.E.X. este finanțat în principal de către Departamentul de stat). Cu acest prilej, într-un raport al conducerii I.R.E.X. s-a făcut un amplu bilanț al activității acestei organizații atât în România cit și în alte țări socialiste: Bulgaria, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia, U.R.S.S. În context s-au evocat permanența și rezultatele pozitive ale schimburilor de experiență și cercetările efectuate în comun în domeniul antropologiei, sociologiei, *management*-ului, cu principalele țări socialiste. În mod deosebit s-a evidențiat amploarea cercetărilor în comun cu specialiști de prestigiu din U.R.S.S. în domenii ca antropologie, psihologie, ecologie, istorie, alte discipline social-umaniste de interes comun.

Dr. Lucia Capodilupo, care a susținut raportul de bază al I.R.E.X.-ului, precum și dl. John Mathews, director adjunct al I.R.E.X. (care a luat cuvântul pe marginea mai multor intervenții, îndeosebi ale specialiștilor români și a răspuns la întrebările puse), au apreciat foarte pozitiv unele programe comune în România, evidențind programul în domeniul *management*-ului, antropologiei culturale și istoriei. Remarcând că din S.U.A., în cadrul schimburilor reciproce, s-au deplasat mai ales sociologi și antropologi, și-au exprimat interesul pentru deplasarea și din România a unor specialiști în special din domeniul sociologiei. Apreciindu-se rezultatele de până acum, dar mai ales interesul publicului american — s-a avut în vedere în primul rând profesori, doctoranzi, studenți, cercetători — pentru o cunoaștere cit mai exactă, obiectivă, lipsită de clișeele false ale unei propagande răuvoitoare, a realităților economico-sociale, culturale și politice din România, în mod oficial s-a propus ca pe viitor, în cadrul programelor să se realizeze toate nivelele de cercetare, inclusiv publicarea rezultatelor obținute. Este semnificativ faptul că s-au solicitat în vederea publicării, studii și lucrări monografice elaborate de autori români în ultimii ani, apreciindu-se — pe baza cunoștințelor de care dispun mai mulți participanți americani — caracterul obiectiv și nivelul științific ridicat al lucrărilor solicitate.

În timpul conferinței s-a realizat un schimb util de idei în spiritul dialogului realizat, fără idei preconcepute, al respectului reciproc și al obiectivității științifice. Nu au lipsit, evident, opiniile personale, controversele științifice și — în anumite probleme — opțiuni ideologice diferite. Remarcând diversitatea

punctelor de vedere exprimate, subliniem caracterul umanist, raționalist și progresist al tuturor intervențiilor ample făcute în ședințele publice, sau exprimate în numeroasele materiale (comunicări, studii, monografii etc.) care au fost difuzate în timpul conferinței sau despre care s-a luat cunoștință în cadrul întâlnirilor de după conferință, la dezbaterile organizate la departamente de sociologie, antropologie, istorie, *management* din universități sau centre de studii din Boston, New York, Washington.

Dezbaterile s-au axat în principal pe marginea următoarelor probleme: cercetările sociale în România (antropologice, sociologice, științe politico-economice) — statut, dimensiuni și semnificații; dezvoltarea agrară în România socialistă; procese la nivel național și local (regional) în formarea României moderne; fapte și metode de cercetare a societății și culturii românești; orientări în cercetările sociale contemporane și proiecte de viitor.

Apreciind rezultatele cercetărilor sociale concrete efectuate în România de doctoranzi și profesorii americani, (în principal cercetări antropologice și sociologice), John Cole, profesor la Departamentul de antropologie socială din Amherst, panelist al conferinței, ceilalți profesori și cercetători americani au expus, în intervenții ample, concluzii generale cu semnificații deosebite pentru teoria socială, pentru cercetarea științifică a societăților contemporane și pentru înțelegerea corectă a realităților din România atât în ce privește istoria sa (mai ales secolele XVIII — XX), cit mai ales transformările survenite după cel de-al doilea război mondial, în anii construcției socialiste.

Dintre multiplele considerații și concluzii, s-au desprins câteva idei mai importante. Studiile întreprinse s-au realizat și se vor realiza în spiritul obiectivității, fără idei preconcepute și cu scopul de a se da o replică fundamentată științific prezentărilor superficiale sau calomnioase existente în unele lucrări științifice sau articole din presa americană (în special materiale elaborate de reprezentanții emigrației legionaro-fasciste sau hortiste, de către dușmanii înveterați nu numai ai socialismului, dar și ai ideilor democratice liberale).

Viața românilor s-a concluzionat în comunicări, pe baza unei ample informații sociale complete și relevante (statistice, istorice, economice, sociologice, culturale și politice), ca și obiceiurile, cultura, unitatea dar și diversitatea socioculturală a societății românești, relațiile interetnice ș.a. prin specificitate și originalitate, în comparație cu alte societăți, fapt deosebit de interesant și important pentru cercetările de antropologie socială și de sociologie comparată. Studiile riguroase, care contribuie la definirea locului societății românești în cultura și civilizația europeană și mondială, contribuie totodată la dezvoltarea teoriei so-

cială contemporană și permit efectuarea unei critici pertinente teoriei europocentriste. Mai mult, experiența românească facilitează definirea unor căi ale dezvoltării sociale în epoca contemporană, autentic umaniste și democratice (se are în vedere îndeosebi, aportul incontestabil al României la democratizarea vieții internaționale, la democratizarea relațiilor economice și politice, precum și a activității culturale și informaționale).

Cercetările prezintă importanță și pentru că permit să se pună în evidență contribuția României la îmbogățirea experienței practice de dezvoltare a societății socialiste într-o zonă a lumii în trecut relativ puțin dezvoltată și care în epoca actuală se află nu numai în proximitatea geografică a unor țări în curs de dezvoltare, dar și în zona unor afinități reale cu toate acele popoare care suferă de subdezvoltare, închinată socială. S-au făcut referiri în special la modernizarea structurilor economice, la industrializare, urbanizare, dezvoltare culturală și la politica față de învățământ.

Cunoașterea corectă a realităților din țara noastră permite să se înțeleagă modul exemplar în care România și-a păstrat autenticitatea și au rezistat dominației străine, indiferent de unde a venit și indiferent de forma în care s-a justificat.

Referindu-se la drepturile omului și în mod deosebit la declarațiile unor persoane oficiale, în cadrul conferinței s-a ajuns la un consens de idei, non-declarativ, nu propagandistic și științific. O analiză sociologică și politică corectă nu poate să nu recunoască faptul că atunci când se critică unele restricții față de plecarea oamenilor de știință, în mod greșit se compară țările în curs de dezvoltare care resimt acut lipsa de specialiști, cu alte țări dezvoltate, cu S.U.A. de exemplu. Pe de altă parte, nu se spune nimic în declarații, comentarii și analize despre restricțiile și controlul imigrărilor în aceste țări dezvoltate, precum și despre supra-licitarea unor metode cel puțin neletale. În conformitate cu legile existente în mai multe țări dezvoltate nu se pot stabili țărani, muncitori, cea mai mare parte a intelectualilor. Este permisă numai stabilirea specialiștilor de înaltă calificare. Dealtfel, se trece cu vederea un fapt esențial care reprezintă una dintre formele neocolonialismului, închinată în relațiile internaționale, care condiționează „migratia creierelor” la nivel mondial și anume: nu numai studii sofisticate, dar și analize elementare, rezultate din informații reținute în orice document socio-statistic elaborat de organisme guvernamentale sau internaționale, arată că „migratia creierelor”, a forței de muncă calificate, înalt specializate, spre țările dezvoltate a costat țările în curs de dezvoltare, în ultimul deceniu, proclamat oficial de O.N.U.

și organismele sale „Deceniul dezvoltării” mult mai mult decît ajutorul acordat acestora de către țările dezvoltate.

În fine, s-a menționat în dezbateri dar și în concluziile finale că prin publicarea rezultatelor cercetărilor, antropologii sociali și sociologii care lucrează în România încearcă să transmită experiența și cultura românească în primul rînd în învățămîntul superior american. Apreciindu-se că acest lucru este insuficient s-a sugerat publicarea în S.U.A. a două-trei volume cuprinzînd articole, studii, cărți elaborate de autori români.

Comunicările susținute de doctoranzii și profesorii americani au prezentat corect realitățile din țara noastră și au reflectat o atitudine pozitivă față de transformările care au avut loc în România în anii construcției socialiste. O poziție similară au manifestat și față de istoria Transilvaniei în secolele XVIII—XIX, față de alte provincii românești din aceeași perioadă istorică. Referindu-se la relațiile interetnice, cercetătorii americani, pe bază de informații socio-demografice și pe baza datelor rezultate din anchete socio-culturale și sociologice, au pus în evidență nu numai faptul binecunoscut al preponderenței populației românești în zona unde trăiesc și muncesc, alături de români și alte naționalități conlocuitoare (maghiari, germani), dar și concurența și frăția reală dintre toți locuitorii țării, indiferent de naționalitate, în efortul comun de modernizare rapidă a întregii vieți economico-sociale și culturale.

Desigur, cele mai numeroase și interesante comunicări și intervenții — chiar dacă se impun unele rezerve nu numai în ceea ce privește unele concluzii, dar mai ales baza informațională — (sursa principală a majorității lucrărilor au constituit-o studiile de caz, efectuate de regulă la nivelul comunelor și orașelor — e drept, și în orașe mari, reprezentative, cum sînt Cluj-Napoca și Brașovul) au vizat analiza, uneori în detaliu, a proceselor economico-sociale, politice și culturale contemporane, așa cum acestea se manifestă atât la nivel național cît și regional (în profil teritorial). Semnificative și relevante au fost și unele analize comparative, făcute în același spirit al obiectivității științifice, între dezvoltarea din România și cea a țărilor din Balcani, din Europa, dar și de pe alte continente.

S-a remarcat însă o insuficiență documentare și cunoaștere a fenomenelor și proceselor economico-sociale, culturale și politice abordate, datorită utilizării unor informații parțiale precum și apelului insuficient la informații macrosociale, mai ales a acelor care sînt caracteristice pentru dinamica structurii sociale. Dar în spiritul aceleiași obiectivități științifice se impune a fi menționat interesul deosebit pentru cunoașterea cît mai exactă

și detaliată a informațiilor de statistică economică, socială și culturală. Unele încercări de a emite concluzii cu valabilitate generală, pe baza unor informații recoltate dintr-o comună sau alta (studii de caz) s-au dovedit a fi inexacte. Membrii delegației române, atât în intervențiile făcute pe parcursul desfășurării lucrărilor, cât și în ședințele special organizate cu fiecare doctorand, sau pe grupe mici de interes științific comun, au făcut rectificările necesare și au furnizat informații ample pentru realizarea unor studii cu un conținut științific corespunzător. Subliniem faptul că cercetătorii americani s-au dovedit foarte receptivi la observațiile, sugestiile și propunerile noastre și au solicitat ca: pentru definitivarea tezelor de doctorat sau a studiilor ce urmează a fi publicate să li se asigure asistență științifică competentă din partea unor specialiști români; să li se asigure, în continuare, accesul la documentarea și informarea necesară în comunele și județele unde au desfășurat sau vor desfășura cercetări; să li se asigure posibilitatea unor schimburi de informații cu specialiști români de la institute care efectuează cercetări pe teme similare.

Echipa de cercetători americani desfășoară o activitate publicistică foarte favorabilă țării noastre. La Congresele mondiale de sociologie rurală (1976) și de sociologie (1978)¹ au difuzat comunicări în care au prezentat corect realitățile din țara noastră. De asemenea, au publicat studii în „Viitorul social”² și în reviste de largă circulație internațională din S.U.A. și Europa. Au luat poziție publică și au predat spre publicare materiale constituind replici argumentate științific la lucrările care denaturează realitățile din țara noastră (până în prezent au fost publicate 22 de studii despre România). A fost acceptat spre publicare în revista „Current anthropology” (trim. II, 1979) studiul amplu intitulat: *Etnicitatea din Transilvania: o replică la „Etnocidul în România”*. (Lucrarea calomnioasă *Etnocidul în România* a fost publicată de M. Sozan). A fost predat spre publicare și un alt studiu, ca răspuns la materialele publicate sau comunicate la congrese, de sociologul Daniel Chirot, care se lansează în falsuri la adresa socialismului și încearcă să demonstreze „științific” că modelele corporatist-fasciste, ar inspira modelele „socialiste” din lumea a III-a. Autorul vorbește chiar de o adevărată seducție a sistemelor politice auto-

ritare, întrucât numai acestea ar permite concentrarea și centralizarea resurselor materiale și umane necesare depășirii stadiului de subdezvoltare în care se află numeroase țări ale lumii³.

La Universitatea Massachusetts din Amherst s-a constituit un centru de cercetare și documentare românesc. Cu ocazia Conferinței au fost donate peste 80 de cărți și reviste, materiale documentare, s-au purtat discuții privind dezvoltarea centrului prin amplificarea cercetărilor documentare despre România, precum și prin efectuarea unor cercetări sociologice, antropologice și economice de anvergură, care să permită o cunoaștere și apreciere cât mai exacte, cât mai obiective ale schimbărilor structurale care se petrec în țara noastră. S-a solicitat, iar partea română a acceptat, să se trimită centrului, sistematic, literatură științifică din domeniul științelor sociale, documentare statistică, monografii zonale, studii de caz etc. Menționăm că cereri similare au făcut și alți cercetători americani care au studiat în România, care-și desfășoară activitatea în alte universități americane și care au avut o participare activă în cadrul conferinței. De altfel, după încheierea conferinței, s-au vizitat și au avut loc discuții, întâlniri, reuniuni cu cadre didactice și cercetători de la Harvard University, Boston College, Brandeis University. Cu această ocazie membrii delegației române au ținut expuneri și lecții în fața studenților, s-a răspuns la numeroase întrebări, s-a participat la cursuri de antropologie socială și culturală, sociologie, istorie, filozofie și sociologie a religiei, economie politică, management. S-au făcut schimburi utile de experiență în probleme cum ar fi sistemul de predare, programele și tematicile disciplinelor etc. De asemenea, s-au vizitat și au avut loc discuții cu specialiștii de la Biblioteca Universității din Harvard și de la Biblioteca Congresului din Washington.

Comunicările delegației române au fost urmărite cu viu interes și au fost urmate de întrebări și discuții apreciate ca deosebit de utile de participanții americani. Toate întrebările puse au exprimat dorința auditoriului de a cunoaște cât mai bine realitățile din România. Cercetătorii și cadrele didactice americane au manifestat un interes major pentru

¹ Ion Iordăchel, Ștefan Costea, *Căile dezvoltării sociale: confruntări de idei la cel de-al IX-lea Congres mondial de sociologie*, în „Viitorul social”, nr. 4, 1978.

² „Viitorul social” nr. 1, 1977 — John W. Cole, Steven Sampson, David A. Kideckel, Marylin McArthur, Steven G. Randall.

³ D. Chirot, *Social change in a Peripheral Society: The Creation of a Balcan Colony*, New York and London, Academic Press, 1976; D. Chirot, *Corporatism, Socialism and Development in Romania* (comunicare difuzată la Congresul mondial de sociologie, 1978).

cunoașterea în detaliu a unor probleme actuale din țara noastră și îndeosebi cele referitoare la perfecționarea conducerii societății și auto-gestiunii, la concepția românească privind sistemul autoconducerii, la modificările survenite în structura socială, la transformările din artă și cultura populară, la urbanizare etc.

Toți participanții au apreciat pozitiv lucrările conferinței. Partea americană și-a arătat interesul ca astfel de conferințe sau colocvii româno-americane, în domeniul științelor sociale, să se organizeze sistematic. Pentru următoarea conferință s-a exprimat dorința ca ea să aibă loc în România. În ce ne privește, ne-am manifestat intenția pentru dezvoltarea legăturilor cu centrul de la Amherst, cu alte centre universitare sau instituții de cercetare din S.U.A. în toate domeniile științelor sociale —

sociologice, economie, istorie, antropologie, management etc. Desfășurarea conferinței și schimburile de idei au demonstrat cu tărie faptul, binecunoscut, că numai dialogul viu, discuția sinceră, fără idei preconcepționate, afirmarea nestinjenită a punctelor proprii de vedere, chiar și în probleme controversate, poate impulsiiona dezvoltarea științei, colaborarea între țări cu orinduri social-economice diferite, apropierea între popoare și comunicarea între culturi și civilizații. Este de fapt unica alternativă rațională la orice politică obtuză și calea sigură a promovării cauzei păcii și progresului social în lumea contemporană.

Prof. univ. dr. Ion Iordăchel
Academia „Ștefan Gheorghiu”

Colocviul național „Învățămînt și creativitate”

În zilele de 27—28 decembrie 1978, s-a desfășurat la București — în cadrul celei de-a doua ediții a Festivalului Național „Cîntarea României” — lucrările fazei finale a Colocviului *Învățămînt și creativitate*.

Organizat de Institutul de cercetări pedagogice și psihologice, sub egida Ministerului Educației și Învățămîntului și a Academiei de Științe Sociale și Politice, în colaborare cu Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea Tineretului Comunist, Uniunea Asociațiilor Studenților Comuniști din România, Consiliul Național al Organizației Pionierilor și Uniunea Sindicatelor din Învățămînt, Știință și Cultură, colocviul a constituit o manifestare științifică care s-a axat pe modalitățile concrete de stimulare a creativității în învățămînt și educație, în scopul legării tot mai strînse a acestora cu cerințele vieții și ale producției.

La colocviu au participat academicieni, oameni de știință, cultură și artă, cercetători, activiști de partid, de stat și ai organizațiilor de masă și obștești, ingineri, inventatori și inovatori din producție, conducători de întreprinderi, cadre didactice și de conducere de la toate nivelele învățămîntului, studenți din întreaga țară.

Lucrările s-au desfășurat în ședința plenară, pe secții și mese rotunde. În ședința plenară s-au prezentat 16 comunicări, iar în cadrul secțiilor au fost prezentate 311 comunicări. Dezbaterile în cadrul celor 4 mese rotunde s-au

purtat pe temele: *Progresul tehnic și perfecționarea învățămîntului, Dezvoltarea creativității tehnico-științifice, Politehnizarea învățămîntului, Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția*.

Lucrările colocviului au fost deschise de directorul Institutului de cercetări pedagogice și psihologice, care a prezentat comunicarea *Cercetarea pedagogică și creativitatea în învățămînt*. În cadrul ședinței plenare s-au mai prezentat comunicările: *Politica Partidului Comunist Român de dezvoltare a învățămîntului* (Gheorghe P. Apostol, director adjunct în M.E.I.), *Integrarea socioprofesională și colectivitatea* (acad. Ștefan Milcu, membru al Prezidiului Academiei R.S.R.), *Relația profesori-elevi din perspectiva promovării și afirmării spiritului creator revoluționar al tineretului* (Ion Traian Ștefănescu, prim-secretar al C.C. al U.T.C., ministru pentru problemele tineretului), *Implicații sociale ale dezvoltării creativității științifice și tehnice ca fenomen de masă* (prof. univ. dr. docent Iosif Tripsa, vicepreședinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie). Din partea Academiei de Științe Sociale și Politice, a adus un cuvînt de salut participanților Ștefan Voicu, vicepreședinte al A.S.S.R., redactor-șef al revistei „Era socialistă”. Au mai prezentat comunicări, în reünunea plenară, Tamara Dobrin, vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste, academician Radu Voinea, rector al Institutului Politehnic București, academicienii Gheorghe Mihoc,

Ștefan Păscu, Ștefan Bălan, Mircea Malița și Stanciu Stoian, membri corespondenți ai Academiei R.S.R.; Dragoș Valda, director adjunct al Centrului European pentru Învățământul Superior.

Lucrările secției *Societate, personalitate, creativitate* au evidențiat faptul că în efortul de dezvoltare accelerată a țării, potrivit cu obiectivele majore ale cincinalului revoluției științifice și tehnice, ale progresului tehnologic și social uman multilateral, cultivarea sistematică a creativității reprezintă o resursă de mare însemnătate, un mijloc principal de optimizare a activității în toate domeniile.

Secția *Educarea tineretului în spirit comunist revoluționar* a abordat probleme legate de educația tinerei generații, subliniindu-se atât realizările, cât și neajunsurile din acest domeniu. Comunicările au pus în evidență deficiențe existente în școli, în modul în care sînt statornicite și practicate relațiile profesori-elevi, ca și în raporturile dintre cadrele didactice, conducerile de școli și organizațiile de copii și tineret. S-a subliniat faptul că un număr ridicat de profesori dovedesc o insuficiență, uneori chiar deformată imagine despre ceea ce este tineretul de astăzi, despre aspirațiile și posibilitățile acestuia, ceea ce se concretizează în tendința de a ignora individualizarea și diferențierea muncii educative. S-a menționat, de asemenea, că un număr însemnat de cadre didactice și de conduceri de școli nu sînt în suficientă măsură preocupate de urmărirea și evaluarea rezultatelor muncii constructiv-educative cu elevii, prin raportarea și analiza acestora în funcție de modul de integrare și de comportare a absolvenților în viață, în producție. De aici decurg, implicit, aspecte de formalism în munca unor cadre și a unor colectivități școlare. Pentru remedierea acestor deficiențe au fost propuse programe de acțiune pentru o corelare mai judicioasă a eforturilor tuturor factorilor responsabili de educația tineretului în spirit revoluționar.

În cadrul comunicărilor prezentate în secția *Educația tehnologică și cultivarea creativității tehnice* au fost abordate probleme privind interdependența dintre pregătirea tehnică și creativitatea elevilor și studenților, punindu-se în evidență relaționări de un mare interes teoretic și metodologic cum ar fi: raportul dintre dirijare creatoare și libertate, dintre normativitate, sugestie și creativitate, dintre atitudinea critică și cea creatoare, dintre creativitatea prezentă și cea viitoare ș.a. Au fost evaluate, totodată, implicațiile practice ale integrării învățământului cu cercetarea și producția în munca de educație. Dintre propunerile mai importante semnalăm: să se examineze mai profund, pe temeuri și cu mijloace științifice, raporturile și ponderile diferitelor discipline de învățământ, în funcție de

profilul și treapta de învățământ respectivă, în vederea stabilirii corelației optime dintre tehnologia generală, tehnologiile speciale (de profil), disciplinele științifice fundamentale și cele sociale, din perspectiva instrucției politice, asigurării mobilității profesionale și policalificării, a formării și dezvoltării multilaterale a personalității; introducerea în activitățile tehnico-productive ale elevilor și studenților a unor elemente caracteristice modului de gândire tehnică creatoare (proiectarea, planificarea, finalizarea și validarea ideilor, a unor inovații, dezvoltarea intuiției tehnice, a creativității etc.); să se ia mai atent în considerație condițiile și cerințele asigurării efectelor formative educative ale practicii productive a elevilor și studenților; să se cerceteze tendințele proceselor actuale în tehnologie în vederea elaborării unor continuuri și strategii adecvate ale politehnizării învățământului; să se aprofundeze analiza științifică comparată și corelată a conceptelor de creativitate, politehnizare și integrare a învățământului cu cercetarea și producția; rezultatele și metodologia cercetărilor științifice în acest domeniu să fie incluse în sistemul de perfecționare a cadrelor didactice și în munca de îndrumare și control efectuată la toate nivelele învățământului, ș.a.

Lucrările secției *Educația adulților* au fost dedicate analizei unor aspecte fundamentale în domeniul activității politico-educative și al educației permanente, precum: găsirea unor soluții metodologice corespunzătoare de atragere a maselor spre înțelegerea științifică, materialist-dialectică a lumii și fenomenelor vieții contemporane; efectuarea unor studii comparative referitoare la creativitatea specifică tinerilor și adulților; examinarea modalităților de trecere treptată de la educația realizată prin intermediul educatorilor la autoeducație, la perfecționarea continuă de sine, atât în planul activității profesionale cât și extra-profesionale.

Secția *Artă, educație artistică și creativitate*, a subliniat faptul că expresia artistică, ca și instrumentul matematic, contribuie eficient la cercetarea și transformarea realității și, de aceea, se impune elaborarea unor programe de educație în acest scop. În abordarea tehnicii și tehnologiilor ca părți constitutive ale culturii contemporane și ca resurse ale procesului de instrucție și educație trebuie plecat de la ideea că tehnica contemporană nu înseamnă numai cunoștințe și abilități tehnice, ci mai ales o gândire tehnică înaintată, un larg orizont cultural, ca și o aderare conștientă la lumea de valori morale și spirituale ale societății noastre socialiste.

Comunicările din cadrul secției *Conducerea și inovarea în învățământ*; *Perfecționarea cadrelor* au fost dedicate analizei unor orientări

și metodologii în domeniul perfecționării personalului didactic, schițându-se diferitele perspective de optimizare a acestui proces, în consens cu transformările intervenite în structura actului educațional. Au fost propuse o serie de măsuri privind includerea, în procesul de învățământ și în programele pentru liceele pedagogice și facultățile ce pregătesc cadre didactice, a diferite cursuri și activități practice necesare formării acestora, în așa fel încât să se asigure pregătirea lor complexă în raport cu necesitatea perfecționării procesului instructiv-educativ.

Secția *Dezvoltarea creativității și gândirii științifice în procesul de învățământ* a fost dedicată dezbaterii principalelor aspecte legate de inițierea și perfecționarea capacităților creatoare ale elevilor și studenților ca și de raporturile dintre creativitate și utilizarea unor procedee psihopedagogice de instruire. În răspunderea și cultivarea creativității, atât în rândurile tineretului, cât și ale adulților, s-a subliniat că trebuie pornit de la principiul „nu adaptare, ci integrare prin creativitate; să schimbăm mediul, să inventăm neconținut probleme și nu numai să le rezolvăm” (prof. univ. Mircea Malița), ceea ce presupune proiectarea unor strategii de instruire adecvate științelor despre om și societate.

Secția *Progrese în teoria și practica instruirii* a fost împărțită în 5 subsecții: (*Învățământ preșcolar și primar, Discipline umaniste, Științe exacte, Învățământ special și Evaluarea randamentului școlar*) în cadrul cărora au fost prezentate probleme privind procesul instructiv-educativ în cadrul menționat, precum și metodologii de interpretare și evaluare al eficacității învățământului școlar și profesional etc.

În cadrul secției *Educația comunității în casele de copii* au fost analizate aspectele specifice ale acțiunilor desfășurate în casele de copii școlari, în contextul relației educatori-educati, al activităților practic-educative și creative desfășurate de copii și al progresului

școlar al acestora. Au fost popularizate diferite experiențe concrete, împărtășindu-se din experiențele pozitive privind modalitățile de influențare a evoluției personalității elevilor crescuți în casa de copii.

Secția *Tradiție și inovație în învățământul românesc* a fost dedicată dezbaterii unor probleme istorice ale învățământului românesc, analizei tradițiilor novatoare în lupta pentru un învățământ științific și democratic.

Secția *Creativitatea în domeniul tehnologiei instruirii* a abordat aspecte legate de optimizarea unor procedee de instruire, de perfecționarea a tehnologiei procesului de învățământ, de integrare a complexelor multimedia și a celorlalte mijloace în procesul de învățământ.

În încheierea lucrărilor colocviului s-au prezentat succinte sinteze ale dezbaterilor pe secții și mese rotunde, precum și unele probleme ce se propun ca obiect de preocupări viitoare ale cercetării în domeniul educației și învățământului.

Întreaga manifestare, prin nivelul calitativ al multor comunicări și dezbateri, prin numeroasele propuneri prezentate și prin strinsa colaborare și implicare a factorilor menționați, se înscrie ca o reușită științifică în atingerea obiectivelor fixate. S-a pus în evidență, cu acest prilej, caracterul pozitiv al încercării de a corela mai strins eforturile întreprinse în și de către învățământ cu cele din sfera producției, culturii, științei și tehnicii, a educației precum și de către organizațiile de masă și obștești, în cadrul larg al educației maselor populare, în spirit creator, autentic revoluționar. Colocviul a reprezentat astfel, un promițător cadru de abordare, prospectare și aprofundare interdisciplinară a problemelor complexe ale formării și cultivării omului în noua etapă a dezvoltării sociale în țara noastră.

Virgilu Raduțian

Director al Institutului de cercetări pedagogice și psihologice

Simpozionul Integrarea profesională și socioculturală a tineretului universitar, Timișoara, — 15—16 decembrie 1978 —

În zilele de 15—16 decembrie 1978 s-a desfășurat la Timișoara simpozionul cu tema: *Integrarea profesională și socioculturală a tineretului universitar*. Organizat de Comitetul

județean Timiș al U.T.C., C.U.A.S.C. din Centrul universitar Timișoara și filiala Centrului de cercetări pentru problemele tineretului, manifestarea a reunit o serie de cercetători,

cadre didactice, activiști și studenți din mai multe centre universitare ale țării. Astfel, au prezentat comunicări sau au efectuat intervenții, peste 70 de participanți din București, Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Petroșani, Ploiești, Sibiu, Suceava, Timișoara etc.

Dezbaterile au fost organizate pe trei secțiuni: Secțiunea I — *Integrarea socio-profesională a studenților*; Secțiunea a II-a — *Integrarea socio-culturală a studenților*; Secțiunea a III-a — *Integrarea studenților în activitatea de cercetare, producție și practica social-politică*, în cadrul cărora s-au prezentat 48 de comunicări, altele fiind depuse la secretariat, urmând să fie reunite într-un volum reprezentativ pentru conținutul și nivelul dezbaterilor.

De remarcat participarea activă a studenților la dezbaterile unei problematice în care sînt direct implicați. Astfel, un număr apreciabil de studenți au susținut — individual sau în colaborare cu cadre didactice — comunicări care au abordat probleme, ca: *eficiența mijloacelor folosite în munca politico-educativă și în activitățile culturale desfășurate în cadrul asociațiilor studențești* (D. Bocu — Universitatea din Brașov, Gh. Crișan, Șt. Popa — Institutul Politehnic din Timișoara), *participarea studenților la activitatea de conducere în instituțiile de învățămînt superior* (P. Macovei — Universitatea din Brașov), *structura și funcțiile formative ale timpului liber la studenți* (Gh. Ridichie — Universitatea din Brașov), *motivațiile studenților privind repartizarea în producție* (V. Moțoc — Universitatea din Timișoara), *profilul partenerului în relațiile de familie așa cum este perceput de către studenți* (Al. Apostol — Universitatea din Timișoara), *integrarea studenților în activitatea de cercetare și producție* (D. Nicu, C. Leica, I. Mărzărel, S. Zgrumălaș — Universitatea din Galați) etc.

Totodată, cunoașterea de către studenți a problematicei integrării lor sociale s-a manifestat și prin participarea lor activă la discuțiile care au avut loc pe marginea comunicărilor prezentate. Comunicările și intervențiile, precum și discuțiile pe marginea lor, au evidențiat atît aspecte teoretice și metodologice, rod al unor preocupări științifice de înaltă tinută, cît și aspecte concrete, cele mai multe cu o ridicată valoare de aplicabilitate.

Remarcăm o serie de contribuții originale cum ar fi: *Dimensiunea socială a integrării învățămîntului cu cercetarea și producția* (prof. univ. dr. Francisc Albert și prof. univ.

dr. Ilie Luca — Universitatea din Timișoara), *Subiectiv și obiectiv în perceperea timpului liber al studenților* (lector univ. Romulus Dabu — Universitatea din Timișoara), *Considerații cu privire la relația dintre orientarea profesională și integrarea profesională a studenților* (prof. univ. dr. Nicolae Todericiu și prof. Silviu Brozdur — Institutul de învățămînt superior Sibiu).

Concluziile dezbaterilor pe secțiuni au conturat complexitatea preocupărilor actuale în studierea problematicii integrării tineretului universitar în contextul problematicii vieții tinerei generații, precum și amploarea deosebită pe care a căpătat-o, în ultimii ani, activitatea de cercetare științifică a acestei problematice. S-a evidențiat, totodată, necesitatea îmbunătățirii calitative a cercetării aplicative, dar mai ales a cercetării fundamentale care să creeze o bază teoretică profund științifică a cercetării empirice; a fost evidențiată, totodată, necesitatea perfecționării metodologiei de cercetare, în sensul modernizării și eficientizării acesteia. S-a subliniat, în mod deosebit, nevoia intensificării preocupărilor pentru valorificarea socială a studiilor întreprinse, a integrării lor în mecanismele decizionale.

În ședința de închidere a lucrărilor simpozionului, prof. univ. dr. Francisc Albert, președintele filialei Timiș a Centrului de cercetări pentru problemele tineretului, a subliniat importanța unei astfel de manifestări, ca și reușita ei ca o modalitate utilă pentru schimbul de experiență între factorii interesați de problemele tineretului universitar.

Trebuie remarcată, de asemenea, prezența la dezbateri a tovarășilor Gheorghe Iancu, șeful secției propagandă a Comitetului județean Timiș al P.C.R., și Ilie Codreanu, prim-secretar al Comitetului județean Timiș al U.T.C., a directorilor unor unități economice interesate în integrarea profesională a absolvenților din învățămîntul superior (ing. dr. Nicolae Huțu — director al Întreprinderii „Victoria” Timișoara, ing. Marcus Arke — director al Întreprinderii „Electrotimiș” Timișoara, și alții).

Din partea Centrului de cercetări pentru problemele tineretului din București au participat tovarășii: Marin Vladimir — director al Centrului și Constantin Schifirneț — cercetător științific.

Asist. univ. Melania Borșun
Președintele filialei Brașov
a C.C.P.T.